

๑.๑๗ เต็ง

ชื่อท้องถิ่น	จิก เต็ง
ชื่ออื่นๆ	เนาโน (แม่ฮ่องสอน) เต็งขาว (ขอนแก่น), ชันตก (ตราด) แงะ (ภาคเหนือ) จิก (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ไม้แงะ (คนเมือง) เคาะเจื้อ (ละว้า เชียงใหม่) ลำไ้ (กะเหรี่ยง) แลเน่ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน) เหลไ้ (กะเหรี่ยง ภาคเหนือ) อองเลียงยง (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี) ตะเลซึเหมาะ (กะเหรี่ยงแดง) ประจืด (เขมร บุรีรัมย์) ประเจ็ก (เขมร สุรินทร์) พระเจ็ก (เขมร พระตะบอง) เป็นต้น
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume
ชื่อพ้อง	-
ชื่อวงศ์	DIPTEROCARPACEAE
ชื่อสามัญ	Burma sal / Siamese sal

รหัสพรรณไม้ ๑-๖๓๑๙๐๖-๑๓-๐๑๗ จำนวนที่พบ ๒ ต้น

สถานภาพ (IUCN) พบทั่วไป (Least Concern: LC)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้นเต็ง จัดเป็นพรรณไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ลำต้นเปลาตรงหรือมักคดงอไม่ค่อยตรง มีความสูงได้ประมาณ ๑๐-๓๐ เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกว้าง เปลือกต้นด้านนอกเป็นสีน้ำตาลเทา แตกร่อง และเป็นสะเก็ดหนา มักตกชั้นสีเหลืองชุน ส่วนเปลือกต้นด้านในเป็นสีน้ำตาลแกมเหลือง กะพี้เป็นสีน้ำตาลอ่อน และแก่นเป็นสีเข้ม ไม้เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปใบขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปขอบขนานถึงรูปไข่กลับ ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบห้หรือมน ใบมีขนาดกว้างประมาณ ๕-๗ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๑๐-๑๖ เซนติเมตร เนื้อใบหนา สีเขียวอมเหลือง ผิวใบมีขนสั้นสากมือถึงค่อนข้างเกลี้ยง (ใบอ่อนมีขนขึ้นประปราย ส่วนใบแก่เกลี้ยง) เส้นแขนงใบมีประมาณ ๑๕-๒๐ คู่ ก้านใบมักคดงอ ยาวได้ประมาณ ๑-๑.๕ เซนติเมตร ใบแก่ก่อนร่วงจะเป็นสีเหลือง ส้ม หรือแดง ออกดอกเป็นช่อแยกแขนงตามปลายกิ่งหรือตามง่ามใบ ช่อดอกมีขนนุ่ม ดอกมีขนาดเล็กเป็นสีขาวนวล กลีบดอกและกลีบรองดอกมีอย่างละ ๕ กลีบ กลีบดอกเป็นสีขาวแกมเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอม โคนกลีบดอกซ้อนทับกัน ปลายกลีบแยกกันและจีบเวียนตามกันเป็นกังหัน ส่วนกลีบเลี้ยงที่โคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกออกเป็น ๕ แฉก มีเกสรเพศผู้ขนาดเล็กจำนวนมากหรือประมาณ ๒๐-๒๕ อัน อยู่รอบเกสรเพศเมีย ปลายอับเรณูมีขนสั้น ๆ ฝังไข้อยู่เหนือวงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ๓ พู ก้านดอกสั้นมาก ออกดอกในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ผลมีลักษณะเป็นรูปกลมรีถึงรูปไข่ มีขนาดกว้างประมาณ ๐.๘ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๑ เซนติเมตร มีปีกสั้น ๒ ปีก ยาวประมาณ ๓-๔.๕ เซนติเมตร และปีกยาวอีก ๓ ปีก ลักษณะเป็นรูปหอกกลับ ขนาดกว้างประมาณ ๐.๗-๑ เซนติเมตร และยาวประมาณ ๔-๖ เซนติเมตร ภายในผลมีเมล็ด ๑ เมล็ด ผลจะแก่ในช่วงประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดและวิธีการตอนกิ่ง มีเขตการกระจายพันธุ์เป็นกลุ่มใหญ่ในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ดินลูกรัง และเขาหินทรายทั่วทุกภาคของประเทศ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๑๕๐-๑,๓๐๐ เมตร ในต่างประเทศพบต้นเต็งขึ้นที่พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

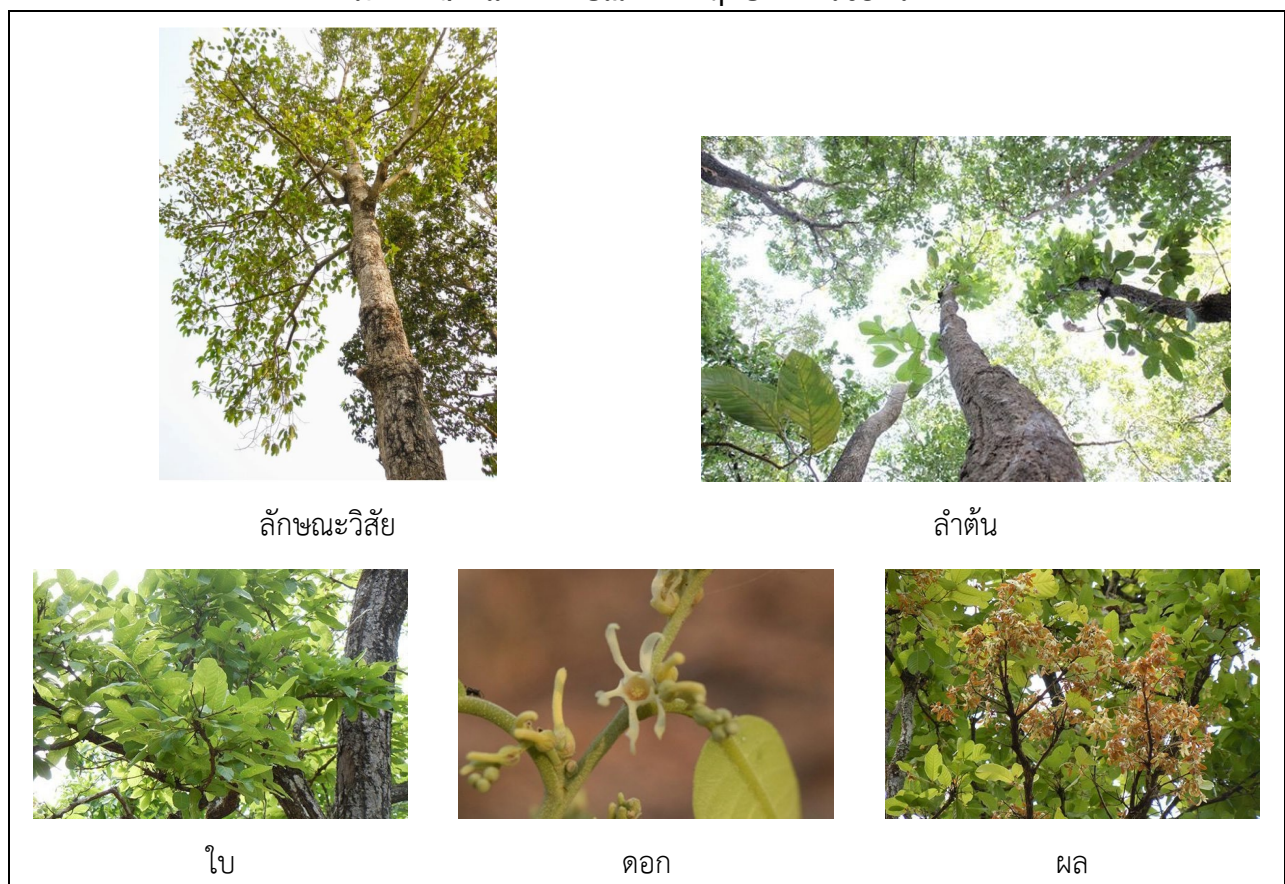
- สรรพคุณ

เปลือกต้นใช้เป็นยาสมานแผล ห้ามเลือด รักษาแผลเรื้อรัง และแผลพุพองให้สมานตัวเร็ว (เอาเนื้อไม้หรือเปลือกต้นมาฝนกับน้ำปูนใส แล้วใช้สำหรับทาบริเวณที่เป็นแผล) ส่วนอีกข้อมูลระบุว่า ใช้ต้นหรือเปลือกต้นนำมาฝนกับน้ำปูนใส ใช้เป็นยาฟาดสมาน ห้ามเลือด และแก้ท้องเสีย

- การใช้ประโยชน์อื่นๆ

ชั้นยางจากต้นใช้ผสมน้ำมันทาไม้ ใช้ยาแนวเรือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ไม้เต็งมีเนื้อไม้สีน้ำตาลอ่อนถึงสีน้ำตาลแกมแดง สามารถนำไปใช้ในงานก่อสร้างที่ต้องการความแข็งแรงทนทานได้ดี เช่น เสา รอด ตง ช่อ กระดาน พื้น โครงเรือเดินทะเล ไม้หมอนรถไฟ ฯลฯ (มีสถานะเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก)

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของ เต็ง

แหล่งอ้างอิง : เมดไทย. (๑๗ กันยายน ๒๕๖๓). “เต็ง สรรพคุณและประโยชน์ของต้นเต็ง ๗ ข้อ !”.

<https://medthai.com/เต็ง/>